

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ
СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ОХОРОНИ
ПРАЦІ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ
ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО РОБІТ З ПІДВИЩЕНОЮ
НЕБЕЗПЕКОЮ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Працівники закладів освіти, які зайняті на роботах з підвищеною небезпекою (працівники котелень, працівники, які виконують роботи на висоті тощо), і посади яких входять до Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512 (далі – Перелік робіт), та Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженого наказом МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 № 263/121, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.1995 за № 18/554, під час прийняття на роботу і в подальшому щорічно проходять спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці (далі – спеціальне навчання).

Порядок проведення такого навчання регламентується розділом 4 Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512 (далі – Типове положення).

Відповідно до пункту 4.2 Типового положення спеціальне навчання може проводитись безпосередньо в навчальному закладі. Проте, таке навчання може проводитись й іншим суб'єктом господарювання – навчальним центром, який відповідно до Типового положення надає територіальному органу Держпраці декларацію відповідності його матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки (додатки 1, 2).

Спеціальне навчання не слід ототожнювати з професійною підготовкою працівників, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою, оскільки це два різні види навчання, що регламентуються різними нормативно-правовими актами.

Як виняток, згідно з абзацом другим пункту 4.2 Типового положення, спеціальне навчання може бути складовою професійної підготовки за умови, що професійна підготовка проводиться безпосередньо на підприємстві (в навчальному закладі).

Спеціальних вимог до викладачів, які проводять спеціальне навчання з питань охорони праці, немає.

Викладачі та фахівці, які залучаються до навчання та перевірки знань з питань охорони праці, мають пройти відповідне навчання у порядку, передбаченому Типовим положенням.

Типовим положенням не регламентується обсяг спеціального навчання.

Під час проведення професійного навчання працівників, які залучаються до робіт підвищеної небезпеки, необхідно керуватися нормативно-правовими актами, зазначеними в таблиці:

Вид робіт	Нормативно-правовий акт, що регулює питання спеціального навчання
1	2
Обслуговування об'єктів електроенергетики	Положення про спеціальну підготовку і навчання з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики, затверджене наказом Мінпаливенерго України від 09.02.2004 № 75

Робота у котельні та в інших приміщеннях з підвищеною пожежною небезпекою	Правила технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджені наказом Мінпаливенерго України від 14.02.2007 № 71 (пункт 10.5)
Роботи на висоті	Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджені наказом Держгірпромнаглядом України від 27.03.2007 № 62 (пункт 1)

Спеціальне навчання з питань охорони праці передбачає оволодіння працівниками комплексом знань, умінь та навичок, що сприяють якісному і безпечному виконанню ними своїх безпосередніх обов'язків, вивчення нормативно-правових актів з питань, що є в компетенції роботодавця чи його підрозділу, у першу чергу з питань охорони праці, сучасних технологій виробництва та обладнання, передових методів організації праці, досвіду роботи кращих вітчизняних та зарубіжних роботодавців тощо.

Безпосередньо в навчальному закладі спеціальне навчання з питань охорони праці здійснюється за затвердженими наказом керівника (роботодавця) навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників.

Спеціальне навчання закінчується перевіркою знань з питань охорони праці працівника комісією та видачею відповідного посвідчення.

У разі неможливості створення комісії з перевірки знань з питань охорони праці в навчальному закладі перевірка знань проводиться комісією, створеною органом управління освітою, якому підпорядковано навчальний заклад, що проводив спеціальне навчання. Вимоги щодо навчальних програм, викладацького складу та матеріально-технічного забезпечення, форм навчальної документації та порядку їх ведення для здійснення навчання на підприємстві (в навчальному закладі) визначені у Положенні про професійне навчання кадрів на виробництві, затвердженого спільним наказом МОН і Мінпраці від 26.03.2001 № 127/151, а також містяться у Положенні про організацію навчально-виробничого процесу на виробництві, затвердженого спільним наказом Мінпраці та МОН від 27.12.2006 № 500/861.

Організацію навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників при підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації в навчальному закладі здійснюють працівники служби кадрів або інші спеціалісти, яким керівником доручена організація цієї роботи.

Підготовка працівників навчальних закладів для виконання робіт з підвищеною небезпекою здійснюється тільки в навчальних закладах (професійно-технічні училища, центри підготовки, навчально-курсів комбінати). Навчальні плани та програми підготовки повинні передбачати теоретичне та практичне (виробниче) навчання з питань охорони праці.

Спеціальне навчання з охорони праці може проводитися органом управління освітою одночасно для всіх працівників навчальних закладів, які знаходяться у його підпорядкуванні і залучаються до робіт з підвищеною небезпекою. З цією метою орган управління освітою визначає базовий навчальний заклад – навчальний центр, який проводить спеціальне навчання з охорони праці за окремими спеціальностями,

що належать до Переліку робіт, і надає територіальному органу Держпраці декларацію відповідності його матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки.

Навчальний заклад (навчальний центр), який проводить спеціальне навчання з питань охорони праці, повинен розробити положення про проведення такого навчання і перевірки знань (додаток 3) та інструкції з проведення робіт підвищеної небезпеки (приклад таких документів наведено для робіт на висоті у додатках 4, 5).

Перевірку знань з питань охорони праці працівників, які пройшли навчання в навчальних центрах, проводить комісія, призначена вищим органом, до сфери впливу якого входить цей навчальний центр. Очолює таку комісію керівник (заступник керівника) вищого органу, до службових обов'язків якого входить організація роботи з охорони праці, або керівник служби охорони праці цього органу.

Перевірка знань з питань охорони праці працівників, які пройшли навчання в навчальних центрах Держпраці, проводиться комісією, створеною відповідним територіальним органом Держпраці з залученням профспілок.

Перевірку знань з питань охорони праці працівників, які пройшли навчання безпосередньо в навчальному закладі, здійснюють комісії навчального закладу (для кожного виду робіт може бути окрема комісія).

До складу комісії можуть залучатися особи, які пройшли попереднє навчання та перевірку знань і отримали відповідне посвідчення.

У разі проведення професійної підготовки для робіт підвищеної небезпеки керівник виробничої практики від підприємства і відповідальний за її проведення від навчального закладу не допускають використання неповнолітніх на роботах, не передбачених договором між підприємством і навчальним закладом, або на самостійних (без нагляду інструктора) роботах, які входять до Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512, без спеціального навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

Неповнолітні практиканти, які пройшли стажування, але за результатами перевірки знань з питань охорони праці та навичок у застосуванні безпечних прийомів праці не отримали дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки, продовжують проходити практику як дублери. Повторна перевірка їх знань проводиться не раніше як через два тижні.

Випускникам навчальних закладів після складання екзаменів на право виконання робіт з підвищеною небезпекою разом з дипломом або свідоцтвом установленого зразка видається посвідчення про право виконання цих робіт.

Це посвідчення за рішенням кваліфікаційної комісії видається також особам, які отримують право на виконання таких робіт за другою або суміщеною професією.

ДЕКЛАРАЦІЯ
відповідності матеріально-технічної бази роботодавця
вимогам законодавства з питань охорони праці
та промислової безпеки

Відомості про роботодавця

(для юридичної особи: найменування

юридичної особи, місце її державної реєстрації, код платника

податків згідно з ЄДРПОУ, код виду діяльності згідно з КВЕД,

прізвище, ім'я та по батькові керівника;

для фізичної особи - підприємця: прізвище, ім'я та по батькові,

серія і номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання,

номер облікової картки платника податків (не зазначається

фізичними особами, які через свої релігійні переконання

відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки

платника податків та повідомили про це відповідний орган

державної податкової служби і мають відмітку в паспорті);

номер телефону, телефаксу, адреса електронної пошти;

місце (адреса) виконання робіт підвищеної небезпеки

та/або експлуатації (застосування) машин,

механізмів, устаткування підвищеної небезпеки)

Інформація про наявність договору страхування цивільної відповідальності перед третіми особами стосовно відшкодування наслідків можливої шкоди

(найменування страхової компанії,

строк дії страхового полісу, номер і дата його видачі)

Я, _____,

(прізвище, ім'я та по батькові керівника юридичної особи

або фізичної особи - підприємця)

цією декларацією підтверджую відповідність матеріально-технічної бази та умов праці вимогам законодавства з питань охорони праці під час виконання таких робіт

підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) таких машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки:

(найменування виду робіт	
підвищеної небезпеки та/або машин, механізмів,	
устаткування підвищеної небезпеки, їх марка, номер партії,	
дата виготовлення, країна походження, які виконуються	
та/або експлуатуються (застосовуються) без отримання	
відповідного дозволу, кількість робочих місць, в тому числі тих,	
на яких існує підвищений ризик виникнення травм, будівель	
і споруд (приміщень), виробничих об'єктів	
(цехів, дільниць, структурних підрозділів)	
Інші відомості	(прізвище, ім'я та по батькові осіб,
відповідальних за дотримання вимог законодавства з питань	
охорони праці та промислової безпеки, наявність служби	
охорони праці, інструкцій, інформації про проведення	
навчання та інструктажу з питань охорони праці,	
експлуатаційної документації, засобів індивідуального захисту,	
нормативно-правової та матеріально-технічної бази,	
навчально-методичного забезпечення)	
(підпис)	(ініціали та прізвище)

М.П.

«__» ____ 20__ р.

Декларація зареєстрована у журналі обліку суб'єктів господарювання у

____ територіальному органі Держпраці

____ 20__ р. № ____.

Примітка. Фізична особа - підприємець проставляє печатку в разі її наявності.

Додаток 2

Начальнику управління Держпраці
у _____ області_____
(прізвище, ініціали)

ЗАЯВА

Відповідно до статті 7 Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" прошу zareestruvati deklaraciu vidpovidnosti materialno-technichnoi bazi robotodavca vimoгам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки

(об'єкт, на який видається документ)_____
(місцезнаходження (адреса) об'єкта,
на який видається документ)_____
вид діяльності згідно з КВЕД)_____
(у давальному відмінку повне найменування юридичної особи/
ім'я, по батькові та прізвище_____
фізичної особи - підприємця)_____
(ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ,_____
ідентифікаційний номер фізичної особи - підприємця,
платника податків та інших обов'язкових платежів)_____
(ім'я, по батькові та прізвище керівника юридичної особи/
фізичної особи - підприємця/уповноваженої особи)_____
(місцезнаходження юридичної особи/місце проживання
фізичної особи - підприємця)_____
(телефон)_____
(телефакс)

" ____ " _____ 20__ р.

(підпис керівника юридичної особи/фізичної особи –
підприємця, уповноваженої особи)Документи, що додаються по заяві:2 примірника декларації

Заповнюється адміністратором:

| " ____ " _____ 20__ р. | Реєстраційний номер _____ |
|(дата надходження заяви)_____
(підпис)_____
(ініціали та прізвище адміністратора)

Додаток 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ _____

(назва навчального закладу)

№ _____

(дата)

Рекомендована форма

Положення

**про спеціальне навчання та перевірку знань
з питань охорони праці в _____ навчальному закладі**

1. Загальні положення

1.1. Положення про спеціальне навчання та перевірку знань з питань охорони праці (далі - Положення) розроблено відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512.

1.2. Положення встановлює порядок проведення спеціального навчання працівників і поширюється на працівників навчального закладу, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки.

1.3. Організація своєчасного і якісного проведення спеціального навчання та перевірки знань з питань охорони праці покладається на директора навчального закладу.

1.4. Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою, повинні проходити перевірку знань з питань охорони праці щорічно.

1.5. Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціальне навчання з питань охорони праці та перевірку знань, забороняється.

2. Порядок проведення спеціального навчання з питань охорони праці працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою

2.1. Спеціальне навчання з питань охорони праці проходять особи, яких залучають до роботи з підвищеною небезпекою:

- особи, що виконують роботи на висоті;
- машиністи (кочегари) котелень;
- електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування;

- інші категорії працівників, які виконують роботи відповідно до Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512 (далі – Перелік робіт), та Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженого наказом МОЗ України та

Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 № 263/121, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.1995 за № 18/554.

2.2. Метою проведення спеціального навчання з питань охорони праці є підвищення загальних знань працівників, навчання їх правилам безпеки з урахуванням особливостей виконання робіт з підвищеною небезпекою, більш глибоке ознайомлення з заходами безпеки та діями у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

2.3. Порядок, форма, місце проведення спеціального навчання з питань охорони, а також конкретний перелік робіт та спеціальностей, з яких проводять таке спеціальне навчання, встановлюються наказом директора з урахуванням специфіки виконання робіт з підвищеною небезпекою, характеру та виду робіт, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці та цього Положення.

2.4. Спеціальне навчання проводиться за програмами, які розробляються, як правило, з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджуються директором.

2.5. Заняття здійснюються в групах, що об'єднують працівників однієї спеціальності. Для їх проведення адміністрація може запрошувати (на договірній основі) фахівців з інших підприємств, організацій, установ, які мають відповідні знання з питань, що вивчаються.

3. Проведення перевірки знань з питань охорони праці після спеціального навчання

3.1. Після закінчення спеціального навчання з питань охорони праці проводиться перевірка знань.

3.2. Для проведення перевірки знань наказом директора створюється комісія, яку очолює заступник керівника (фахівець з охорони праці). Працівники, які проходили спеціальне навчання в інших закладах та установах, проходять перевірку знань за місцем навчання.

3.3. Звільнення від проходження спеціального навчання з питань охорони праці може надаватися працівникам, які за попереднім місцем роботи вже проходили таке навчання згідно із спеціальністю або видом роботи, на яку їх приймають, і мають відповідне посвідчення. При цьому строк останньої перевірки їх знань не повинен перевищувати один рік.

3.4. В навчальному закладі можуть створюватися декілька комісій для перевірки знань працівників певних спеціальностей або за видами робіт.

3.5. Перелік питань для перевірки знань з питань охорони праці розробляється комісією та затверджується директором навчального закладу.

3.6. Результати перевірки оформлюються протоколом. У разі незадовільного результату працівники повинні пройти повторне навчання з питань охорони праці із перевіркою знань протягом одного місяця.

Відмітки про перевірку знань вносяться до посвідчення про проходження спеціального навчання з питань охорони праці.

Додаток 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ _____
(назва навчального закладу)
№ _____
(дата)

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____
під час використання приставних драбин

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці під час використання приставних драбин (далі — Інструкція) є інструкцією за видом робіт, що встановлює вимоги до працівників навчального закладу, які залучаються до виконання робіт з використанням приставних драбин без використання засобів індивідуального захисту при роботі на висоті (запобіжного поясу).

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом Міносвіти України від 18.04.2006 № 304, та з урахуванням вимог Правил безпечної роботи з інструментом та пристроями, затверджених наказом Мінпраці України від 05.06.2010 № 252; ГОСТ 24258-88 «Средства подмащивания. Общие технические условия».

1.3. Під час будівельних робіт використовують приставні драбини для переміщення у виїмки (траншеї, котловани тощо), на будівельне риштування та опалубку, під час стропальних робіт тощо.

Драбина — це конструкція, призначена для переміщення людей на тимчасові робочі місця, що розташовані на висоті, під час виконання певних робіт.

Драбини використовують для проходів між окремими ярусами будівель та споруд під час монтажних, земляних, вантажно-розвантажувальних та інших видів робіт, при виконанні яких існують перепади висоти.

1.4. За способом улаштування драбини поділяють на стаціонарні та переносні; за матеріалом виготовлення — на дерев'яні, металеві, мотузкові; за конструктивним виконанням — на приставні одноколінні, приставні багатокілінні (розсувні, розбірні), навісні, стрем'янки.

1.5. Працівники зобов'язані пройти інструктаж з охорони праці за професією та кожним виконуваним видом робіт підвищеної небезпеки (роботи на висоті), а перед використанням приставних драбин — за цією Інструкцією.

Використання запобіжного поясу потребує попереднього спеціального навчання, перевірки знань та інструктажу з правил використання цих засобів під час роботи на висоті.

1.6. До основних робіт, які дозволяється виконувати з приставних драбин, належать огляд, вимірювання, очищення, приєднання проводів (без їх натягування), навішування інформаційних показників та знаків. Під час проведення цих робіт для виконання ролі страхувальника може бути залучено ще одну особу.

1.7. Драбини можуть використовуватись під час ліквідації аварій, пожеж та в інших випадках, коли виникає небезпека для життя людини та відбувається руйнування споруд (обладнання).

1.8. На драбинах не дозволяється виконувати роботи, що потребують від виконавця робіт упору в конструктивні елементи будівлі або споруди, а саме: роботи з використанням ручного електроінструмента та зварювального обладнання, протягування проводів, підтримування вантажів тощо. Для виконання цих видів робіт слід використовувати засоби підмоцнування (поміст, риштування, навісні площадки) або стрем'янки, що мають робочі площадки з перильним огородженням.

1.9. Основні вимоги до приставних драбин:

1.9.1. Залежно від виду опорної поверхні нижні кінці драбини повинні мати упори у вигляді металевих шипів (робоча поверхня — земля) або гумових наконечників (тверда робоча поверхня), а верхні кінці — крюки-захвати, що зачіплюються за міцні конструкції.

1.9.2. Щаблі дерев'яної драбини врізають у тятиви, які не рідше ніж через кожні 2 м закріплюють металевими стяжними болтами (діаметром не менше ніж 8 мм); драбину довжиною понад 3 м забезпечують двома і більше стяжними болтами, один з яких улаштовують над нижнім, а інший — під верхнім щаблем; не допускається використовувати драбину з щаблями, прибитими гвіздками, без врізання щаблів у тятиви.

1.9.3. Тріщини в тятивах та щаблях дерев'яної драбини допускаються лише поздовжні, довжиною не більше 100 мм та глибиною не більше 5 мм, при цьому місце та напрямок тріщин не має послаблювати міцність тятив та щаблів.

1.9.4. Не допускається замазувати тріщини або надломи шпаклюванням, обклеювати їх або ремонтувати в інший спосіб; мотузкова драбина не повинна мати поперечних тріщин щаблів, розривів тятив та послаблення вузлів кріплення.

1.9.5. Ширина драбини має бути не менше 0,6 м, відстань між сходинками — 0,3–0,34 м, відстань від першої сходинки до рівня підлоги — не більше 0,4 м; розмір перерізу сходинок — не менше 40 × 20 мм.

1.9.6. Металеві деталі драбини повинні бути без тріщин, зачіпок та гострих країв.

1.9.7. Деталі драбини, що виготовлені з алюмінієвих сплавів, не підлягають фарбуванню.

1.10. Основні вимоги до стрем'янок:

1.10.1. Розсувну стрем'янку має бути обладнано пристроєм (гаком, ланцюгом), що унеможливорює її самовільне розсування; стрем'янку з колесами має бути обладнано пристроєм, що унеможливорює її рух.

1.10.2. Ухил стрем'янки не має перевищувати 70° до горизонтальної площини.

1.10.3. Робочий настил площадки повинен мати суцільну рівну поверхню, що унеможливорює ковзання (наприклад, для металевих площадок — рифлена поверхня); площадка має бути забезпечена перильним огородженням, що складається із стояків, поручнів (перил) висотою не менше 1,1 м, одного проміжного (середнього) горизонтального елемента або сітки, бортового огородження шириною не менше 0,15 м, при цьому відстань між стояками поручнів перильного огородження не має перевищувати 2 м.

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

- На драбині, що експлуатується, має бути позначено інвентарний номер, належність підрозділу та дату проведення чергового випробування. На дерев'яних і металевих драбинах написи наносять на тятивах.

1.13. У разі влаштування драбини під кутом не більше 60° до горизонтальної площини дозволяється не закріплювати її верхню частину. У разі влаштування драбини у місцях загального користування (проходах) під кутом понад 60° до горизонтальної площини її забезпечують перильним огородженням висотою по вертикалі не менше 0,9 м.

1.14. Роботи поблизу незнеструмлених проводів мають проводитися лише за нарядом-допуском з визначенням безпечних умов праці, з дозволу особи, відповідальної за експлуатацію електромережі, та під її керівництвом. При роботі поблизу незнеструмлених проводів необхідно застосовувати драбини, виготовлені з сухої деревини або інших ізоляційних матеріалів.

1.15. Не можна використовувати драбини на відкритому повітрі при швидкості вітру понад 15 м/с, під час ожеледиці, сильного снігопаду, туману, дощу, грози.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Скласти у робочу сумку (жилет) необхідні для проведення робіт засоби праці.

2.2. Оглянути та перевірити справність драбини, яка буде використовуватись. Якщо сталеві наконечники або гумові башмаки стерлися, наконечники слід загострити, а башмаки замінити.

2.3. У разі отримання наряду-допуску перевірити, чи виконано вказані у ньому заходи безпеки.

2.4. Забезпечити стійке положення драбини, переконатися, що вона не може випадково зсунутися з місця встановлення. Драбини на колесах перед їх використанням мають бути надійно застопорені.

2.5. Оглянути робочу зону та у разі необхідності розчистити від сторонніх матеріалів місце для улаштування драбини.

2.6. Про всі виявлені несправності інформувати безпосереднього керівника робіт і не починати роботу, поки їх не буде усунуто.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Під час перенесення драбин вжити заходів щодо запобігання травмуванню людей. Драбини вагою понад 30 кг слід переносити удвох. Переносити драбину необхідно верхньою частиною вперед. Переміщення важких драбин (вагою понад 50 кг) має бути механізовано.

3.2. Забезпечити стійкість (упор) драбини. Надійно закріпити верх драбини до елементів несучих конструкцій так, щоб унеможливити зміщення драбини або, як виняток, залучити іншого працівника для підтримування драбини у стійкому положенні.

3.3. Драбину, призначену для підймання на робоче місце, слід встановлювати так, щоб її верхня частина виступала над поверхнею робочого місця на достатню відстань, якщо немає інших пристроїв для надійного закріплення драбини. Під час користування драбинами, що складаються з кількох частин, або розсувними драбинами необхідно, щоб їх складові частини були нерухомо з'єднані між собою.

3.4. Якщо неможливо забезпечити нормативний кут улаштування драбини, необхідно використати драбину належної довжини (зазвичай, довжиною не більше 5 м).

3.5. Переміщення драбиною здійснюють обличчям до драбини, одночасно спираючись на неї у трьох точках (одна рука і дві ноги або дві руки і одна нога). На драбині може перебувати лише одна особа.

3.6. Не рекомендується носити робочий інструмент та деталі у кишенях штанів або куртки (через можливість їх випадіння під час пересування драбиною).

3.7. На стрем'янці з площадкою, безпосередньо у зоні виконання робіт, можуть одночасно перебувати не більше двох осіб.

- 3.8. Під час використання драбини забороняється:
- вирівнювати положення драбини під час перебування на ній;
 - створювати додаткові опорні споруди з підручних матеріалів (ящиків, бочок тощо) у разі недостатньої довжини драбини;
 - виконувати з драбини роботи, що потребують упору в конструкції будівлі або споруди;
 - притуляти драбину до скла, віконних рам та інших ненадійних конструктивних елементів будівлі або споруди;
 - переміщувати драбиною важкі та громіздкі речі, ноші, незакриті щільною кришкою посудини з рідкими матеріалами;
 - залишати на драбині робочий інструмент або складати на ній матеріали;

- здійснювати одночасний підйом та спуск двох і більше робітників;
- улаштовувати драбину або працювати біля робочих частин механізмів, що обертаються або рухаються;
- користуватися металевими драбинами під час проведення робіт поблизу струмопровідних частин (обслуговування та ремонт діючих електроустановок, наприклад, електрощитових, заміна ламп електроосвітлення тощо);
- улаштовувати драбини на покрівлях, сходових маршах та інших похилих поверхнях;
- стрибати з драбини.

3.9. Не можна виконувати роботи з приставної драбини, стоячи на щаблі, що знаходиться на висоті менше 1 м від верхнього кінця драбини, та стоячи на двох верхніх щаблях стрем'янки без перил або упорів.

3.10. Під час виконання робіт з драбини у місцях пересування людей для запобігання падінню драбини від випадкових поштовхів (незалежно від того, є на кінцях драбини наконечники, чи немає їх) огородити робочу зону або залучити іншого робітника як чергового. Встановлювати драбини біля дверей необхідно так, щоб раптове відчинення дверей не призвело до падіння драбини.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Очистити робочий настил стрем'янки від робочих інструментів, матеріалів, сміття тощо.
- 4.2. Віднести драбину у відведене для зберігання місце.
- 4.3. Інформувати керівника робіт про всі виявлені під час використання драбини несправності.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Якщо виникла аварійна ситуація, негайно припинити роботу. У разі виявлення несправності драбини припинити роботу, замінити драбину на справну або використовувати драбину лише після її ремонту.

5.2. Під час використання драбини можуть виникнути такі види аварійних ситуацій: пошкодження щаблів драбини, несправність пристрою, що запобігає зсуванню драбини, розсуванню стрем'янки.

5.3. Якщо під час виконання робіт стався нещасний випадок, робітник зобов'язаний зберегти обстановку в робочій зоні у такому стані, в якому вона була на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалась, а також інформувати про подію безпосереднього керівника робіт (керівника дошкільного навчального закладу) та керуватися його вказівками.

5.4. У разі нещасного випадку, пожежі та інших надзвичайних ситуацій діяти відповідно до вимог інструкції з охорони праці за основною професією або видом робіт.

Інструкцію розробив _____

(підпис)

Погоджено:

(підпис)

(дата)

Додаток 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ керівника

(назва навчального закладу)

№

(дата)

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____
під час виконання робіт на висоті

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці під час виконання робіт на висоті (далі — Інструкція) є інструкцією за видом робіт, що встановлює вимоги до працівників навчального закладу, які безпосередньо залучаються до виконання робіт на висоті.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом Міносвіти України від 18.04.2006 № 304, та з урахуванням Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27.03.2007 № 62, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 573/13840.

1.3. До виконання робіт на висоті допускаються особи не молодше 18 років, які пройшли:

медичний огляд відповідно до вимог Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ України від 21.07.2007 № 246;

спеціальне навчання і перевірку знань з питань охорони праці відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512.

1.4. Під час проведення робіт на висоті на працівника можуть діяти такі основні шкідливі і небезпечні фактори:

- падіння з висоти;
- падіння предметів;
- дія електричного струму;
- підвищений рівень запиленості, загазованості повітря;
- пожежна небезпека;
- несприятливі кліматичні умови.

1.5. Роботи на висоті – роботи, що виконуються на висоті 1,3 м і більше від поверхні ґрунту, покриття або робочого настилу, у тому числі з робочих платформ підйомників і механізмів, а також на відстані менше 2 м від неогороджених перепадів на висоті 1,3 м і більше.

Верхолазними роботами вважаються роботи, що виконуються на висоті більше 5 м від поверхні ґрунту, покриття або робочого настилу, над якими проводяться роботи безпосередньо з конструкцій, обладнання, машин, механізмів при їх монтажі, демонтажі і ремонті. Виконання цих робіт проводиться відповідно до Інструкції з охорони праці під час виконання робіт на висоті з використанням спеціальних страхувальних засобів.

1.6. Працівники зобов'язані пройти цільовий інструктаж з охорони праці за професією та кожним виконуваним видом робіт підвищеної небезпеки (роботи на висоті) та за цією Інструкцією.

Під час цільового інструктажу перед проведенням робіт на висоті слід звернути увагу на:

- способи безпечного ведення робіт;
- порядок підходу до робочого місця та виходу з нього;
- стан робочого місця;
- порядок користування засобами страхування;
- стан риштувань, площадок, драбин, огорожень, опорних та страхувальних канатів

тощо.

Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від видів робіт, що виконуються.

1.7. Під час виконання робіт на висоті необхідно забезпечити:

- наявність, міцність і стійкість огорожень, риштувань, настилів тощо;
- необхідними засобами захисту працівників та використовувати їх за призначенням;
- необхідну освітленість на робочих місцях та безпечні проходи до них;
- запровадження заходів щодо усунення або зменшення впливу шкідливих або небезпечних факторів.

1.8. Перелік робіт на висоті, які виконуються за нарядами-допусками, затверджується в навчальному закладі та установі наказом керівника.

Роботи, що непередбачені цим переліком, виконуються за розпорядженням осіб, яким надано право видачі нарядів-допусків (розпоряджень).

1.9. Наряди-допуски на виконання робіт на висоті видаються і реєструються у Журналі обліку робіт, що виконуються за нарядами-допусками і розпорядженнями.

Ведення Журналу покладається на працівника, якому доручається його ведення керівником навчального закладу.

1.10. Працівники, які виконують роботи на висоті, повинні:

- знати і виконувати вимоги цієї Інструкції, інших нормативно-правових актів та інструкцій з охорони праці, що стосуються їх професій та видів робіт;
- дбати про особисту безпеку та безпеку осіб, що оточують;
- виконувати роботи із застосуванням засобів індивідуального та колективного захисту.

1.11. Вибір спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту проводиться з урахуванням вимог безпеки для кожного конкретного виду робіт, характеру та умов праці, виду і тривалості дії небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

До засобів захисту від падіння з висоти належать:

- пояси запобіжні;
- каска;
- страхувальні канати;
- огороження, захисні сітки, знаки безпеки тощо;
- верхолазне спорядження і пристрої;
- уловлювачі з вертикальним канатом.

1.12. Не дозволяється виконувати роботи на висоті у відкритих місцях при швидкості вітру 10 м/с і більше, при ожеледиці, грозі або тумані, що затрудняє видимість в межах фронту робіт, в нічний час при недостатній освітленості, при температурі повітря вище плюс 35°C або нижче мінус 20 °C.

Невідкладні роботи на висоті в більш складних умовах виконуються за рішенням керівника навчального закладу та установи.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Підготовка робочих місць здійснюється працівниками, які мають право виконання роботи на висоті, отримали завдання від працівника, що має право видачі нарядів-допусків (розпоряджень).

2.2. Працівники, які проводять підготовку робочих місць, виконують заходи: спорудження риштувань, помостів, інших пристосувань для безпечного виконання робіт на висоті;

перевірку справності машин, механізмів, пристосувань, засобів захисту та документів про своєчасне проведення їх оглядів, випробувань;

перевірка наявності та стану засобів індивідуального та колективного захисту; створення необхідних умов праці (освітлення, наявність і міцність огорожень, заземлення металевих риштувань тощо).

2.3. Для зберігання інструментів, матеріалів тощо слід використовувати спеціальні сумки або пристрої.

2.4. До початку роботи необхідно:

- одягнути спецодяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту,
- оглянути робоче місце, звільнити його від зайвих матеріалів та предметів;
- звільнити проходи та проїзди;
- одягнути при необхідності запобіжний пояс.

2.5. Роботу на висоті дозволяється проводити:

- із засобів підмоцнування, що мають огороження;
- з приставних драбин та стрем'янок,
- з необгородженої поверхні або із закріплених драбин при обов'язковому застосуванні інвентарних запобіжних поясів.

2.6. Перед початком роботи із застосуванням приставної драбини необхідно забезпечити її стійкість, переконавшись оглядом та випробуванням у тому, що вона не може випадково посунутись.

2.7. Під час огляду дерев'яні драбини повинні перевірятись на відповідність технічним вимогам, а також слід звертати увагу на стан деревини та на якість просочування покриття. Тріщини в щаблях та тятиві допускаються завдовжки не більше 100мм і завглибшки не більше 5 мм. Тріщини не повинні послаблювати тятиву та щаблі драбини. Не допускається будь-яке замазування тріщин або надломів шпаклівкою, заклеюванням або іншим способом. Розсувні приставні драбини повинні мати коліна, які можна плавно висовувати і засовувати, надійно стопорити на будь-якій заданій висоті. Коліна драбини не повинні самочинно складатись. Зусилля, необхідне для висовування колін драбин, не повинно перевищувати 500Н (50кгс). Упори, якими закінчується тятива, повинні щільно закріплюватись і не мати люфту. У разі стирання гумових башмаків їх необхідно замінювати; затуплені наконечники необхідно заточити.

2.8. Під час огляду металевих драбин необхідно переконавшись у відсутності деформації вузлів драбин, тріщин в металі, задирок, гострих країв, порушення кріплення щаблів до тятиви тощо. Під час огляду мотузкових драбин необхідно переконавшись у тому, що канат не має розривів, надрізів, розпущених ділянок, тятиви надійно зв'язані зі щаблями без послаблення вузлів, захвати міцно зчіплені з канатом і затягнені дротяними бандажами.

2.9. При експлуатації риштувань та помосту необхідно перевірити:

наявність з'єднань та закріплень, що забезпечують стійкість, міцність вузлів закріплення окремих елементів;

справність робочих настилів та огорожень;

вертикальність установлення стояків;

надійність опорних площадок;

наявність заземлення для металевих риштувань;

кривизна стояків не повинна бути більше 1,5 мм на 1 м довжини.

2.10. Всі засоби підмощування повинні мати таблички, що містять наступні дані:

назву;

інвентарний номер;

дату виготовлення;

дату випробування.

2.11. Робота на висоті зовні приміщень під час туману, грози, дощу, ожеледиці та вітру силою понад 6 балів (12 м /с) не дозволяється.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. На робочих місцях слід розміщувати тільки ті матеріали, які використовуються для роботи.

3.2. У разі одночасного виконання робіт на одній вертикалі робочі місця, що розміщуються нижче, обладнуються зверху відповідними захисними пристроями (настилами, сітками, козирками тощо).

3.3. Виконання робіт проводити в спецодязі, спецвзутті відповідно до виду робіт.

3.4. Під час виконання робіт на висоті необхідно контролювати стан поясів та приладдя до них згідно з вимогами законодавства та документації заводу-виробника.

3.5. Роботи з приставної драбини виконувати зі сходинки, яка знаходиться на відстані не менше 1 м від верхнього кінця драбини.

3.6. Забороняється у разі недостатньої довжини драбини створювати додаткові опорні споруди з ящиків, бочок тещо.

3.7. Приставну драбину установлювати під кутом нахилу до горизонтальної площини не менше 45° і не більше 60°, у разі установлення драбини під кутом нахилу менше 60° додаткове закріплення верхньої частини драбини не вимагається.

3.8. Забороняється установлювати драбину на східці маршів сходової клітки. У разі необхідності на сходових клітках повинен споруджуватись поміст

3.9. Не дозволяється піднімати або опускати вантаж по приставній драбині та залишати на ній інструмент

3.10. Під час виконання робіт з приставної драбини в місцях з поживавленим рухом транспортних засобів або людей для запобігання падінню її від випадкових поштовхів (незалежно від наявності або відсутності на кінцях драбини наконечників) місце її установлення необхідно огородити або охороняти драбину від падіння. У тому разі, колиї під час установлення драбини на гладкій плиточній підлозі її неможливо закріпити, тоді біля основи драбини повинен стояти працівник в касці і утримувати її в стійкому положенні. В інших випадках підтримувати драбину знизу руками забороняється

3.11. У разі установлення приставної драбини, за умов, коли її верхній кінець може зміститись, його необхідно надійно закріпити за стійкі конструкції так, щоб виключити можливість зміщення драбини.

3.12. У разі виконання робіт з підвісних, приставних та розсувних драбин на висоті більше 1,3м застосовувати запобіжний пояс Пояс закріплювати за конструкцію будівлі або за драбину-за умови надійного закріплення драбини до конструкції

3.13. Переміщувати драбину під час виконання робіт необхідно з дотриманням таких запобіжних заходів: два працівника повинні нести драбину наконечниками назад, застерігаючи перехожих про небезпеку зіткнення з нею Якщо драбину переносить один

працівник, вона повинна бути в такому похилому положенні, щоб її передній кінець був піднятий над землею не менше, ніж на 2 м.

3.14. Забороняється використовувати переносні металеві драбини в розподільних установках напругою 220 кВ і нижче.

3.15. У відкритих розподільних установках напругою 380 кВ і вище застосування переносних металевих драбин дозволяється за таких умов:

драбина повинна бути оснащена металевим ланцюгом, який торкається до землі;

драбину необхідно переносити тільки у горизонтальному положенні під неперервним наглядом виконавця робіт, чергового або працівника зі складу оперативно-ремонтних працівників, який має IV групу з електробезпеки.

3.16. Стрем'янки повинні бути оснащені пристосуваннями (гаками, ланцюгами) - для запобігання самочинному розсуванню їх під час виконання робіт. Нахил стрем'янок повинен бути не більше 1:3.

3.17. Не дозволяється виконувати роботу з двох верхніх щаблів стрем'янок, які не мають поручнів або упорів

3.18. Перебування на щаблях приставної драбини або стрем'янки дозволяється тільки одному працівнику.

3.19. Забороняється на приставних драбинах та стрем'янках:

працювати біля обертових механізмів, працюючих машин, транспортерів тощо та над ними;

виконувати роботу із застосуванням електричного та пневматичного інструменту, будівельно-монтажних пістолетів;

виконувати газо- та електрозварювальні роботи;

натягувати проводи та підтримувати на висоті важкі деталі.

Для виконання таких робіт необхідно застосовувати риштування або стрем'янки з верхніми площадками, обгородженими поручнями.

3.20. Риштування, поміст та інші пристрої для виконання робіт на висоті повинні бути інвентарними, мати паспорт заводу-виготівника.

3.21. Риштування та поміст, з яких тимчасово не виконується робота, необхідно підтримувати у справному стані.

3.22. Забороняється виконувати роботи з випадкових підставок (ящиків, бочок та ін.), також з ферм, крокв тощо. У разі необхідності виконання короткострокових робіт на висоті 1,3 м і вище від рівня підлоги (робочої площадки) без риштувань обов'язково повинні застосовуватись запобіжні пояси, що відповідають вимогам Працівники, яким належить виконувати ці роботи, повинні бути проінструктовані як і де підніматись, до чого закріплюватись карабінами запобіжних поясів тощо.

3.23. Риштування повинні складатись та розбиратись з дотриманням послідовності, передбаченої технологічною документацією, в якій зазначені вимоги безпеки праці. Працівники, які виконують ці роботи, повинні бути проінструктовані про послідовність виконання робіт і про заходи безпеки. У зоні, де установлюються або розбираються риштування та поміст, не повинні перебувати сторонні особи.

3.24. Під час виконання робіт на висоті прохід людей вниз повинен бути заборонений, а небезпечна зона-обгороджена на відстані не менше 0,3 висоти риштувань або помосту та позначена знаками безпеки. Риштування, що розташовані біля проходів у будівлю, повинні мати захисні козирки та суцільну бокову обшивку-для захисту працівників від предметів, що можуть випадково впасти зверху. Захисні козирки повинні виступати за риштування не менше, ніж на 1,5 м і мати нахил 20° до горизонту. Висота проходів у просвіті повинна бути не менше 1,8 м.

3.25. Проріз між стіною будівлі або обладнанням та робочим настилом, що установлюють біля них, не повинен перевищувати:

50 мм - у разі виконання цегляної кладки,

150 мм - у разі виконання оздоблювальних робіт.

У разі виконання теплоізоляційних робіт проріз між робочим настилом та поверхнею, що ізолюють, не повинен перевищувати подвійну товщину ізоляції плюс 50мм. Прорізи, що перевищують 50мм, у всіх випадках, коли не виконуються роботи, необхідно закривати.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи необхідно:

- зібрати інструмент та пристосування;
- привести до порядку робоче місце;
- прибрати відходи з робочого місця;
- почистити драбини та стрем'янки від бруду і здати їх на склад;
- здати на склад інструменти та пристосування.

4.2. Забороняється стрибати із засобів підмошування, щоб уникнути травм.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Аварійні ситуації можуть виникнути під дією несприятливих атмосферних умов (дощ, вітер, сніг та ін.), а також бути виробничого характеру в результаті:

- порушення стійкості будівельних конструкцій;
- падіння будівельних матеріалів;
- виходу з ладу енергетичних комунікацій та механізмів.

5.2. Аварійні ситуації під час роботи на засобах підмошування можуть виникнути в результаті:

- виконання робіт по одній вертикалі;
- виконання робіт з нестандартних засобів підмошування;
- незастосування засобів індивідуального захисту;
- використання засобів підмошування не за призначенням;
- виконання робіт на не спланованих поверхнях та використання випадкових підкладок.

5.3. При виникненні аварійної ситуації необхідно негайно припинити роботу, прийняти заходи щодо евакуації людей з небезпечної зони та рятування матеріальних цінностей. При необхідності відключити технологічне обладнання від електромережі.

5.4. При ураженні електричним струмом насамперед звільнити потерпілого від дії струму. Вимкнути рубильник або викрутити запобіжники. Якщо це неможливо, відтягнути провід сухою палицею або відтягнути потерпілого, використовуючи при цьому діелектричні рукавиці або підручні ізолюючі засоби: суху мотузку, палку, дошку і т.п.

5.5. Якщо стався нещасний випадок, потерпілого необхідно доставити до медпункту. У разі погіршення самопочуття працівника, потрібно викликати швидку медичну допомогу за телефоном «103». До прибуття лікарів потерпілому надається домедична допомога.

5.6. Якщо обстановка після аварії або нещасного випадку не загрожує життю і здоров'ю навколишніх працівників і не погрожує розширенням аварії, то обстановку слід зберегти такою, що була на момент події.

5.7. При виникненні пожежі необхідно:

- терміново сповістити про загоряння пожежну частину по телефону «101»;
- гасіння електрообладнання проводити за допомогою вуглекислотних та порошкових вогнегасників тільки після відключення його від електромережі;
- організувати зустріч аварійно-рятувальних підрозділів та інформувати пожежників про місцезнаходження гідрантів, колодязів та інших засобів пожежогасіння.

5.8. Про аварійні ситуації та нещасні випадки необхідно терміново повідомити керівника робіт.

Інструкцію розробив _____

(підпис)

Погоджено:

(повне найменування навчального закладу із зазначенням підпорядкованості)

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ №

назва інструкції

м.Хмельницький 20__ р.